

Industrilandbruget truer job og fødevarerikkerheden

Landbrugsorganisationerne har længe påstået, at det er nødvendigt at øge landbrugsproduktionen for at dække behovet for fødevarer og energiforbruger i en verden, som om 50 år når 9,5 milliarder borgere. Alene efterspørgslen efter kød og mælk forventes at fordoble i de næste 40 år. Med andre ord forventes, at 120 milliarder dyr skal slagtes pr. år i 2050. Det forventede forbrug af madvarer som majs, soja og korn til at fremstille animalsk protein svarer til at forsyne 4 milliarder mennesker i 2050. Løsningen set ud fra landbrugets synsvinkel er at effektivisere og koncentrere produktionen i større globale enheder og tilføre mere energi og landareal ind i store monokulturfarme.

Målet er at levere billige fødevarer til en voksende befolkning i et globalt frihandelssystem. Andre i branchen har hævdet at arealbehovet på verdensplan falder på grund af effektiviseringen af Dansk landbrug, hvorfor det er lettere at sikre naturen andre steder.

Sandheden er, at vi skal gå den stik modsatte vej, hvis vi skal opnå et bæredygtigt erhverv med høj beskæftigelse, forsyningsikkerhed, samt at opretholde en rig og mangfoldig natur. Før fordelene ved omstilling til økologisk bæredygtigt landbrug belyses, må vi se på industrilandbrugets samfundsmæssige betydning for økonomi, netto eksport og beskæftigelse.

Økonomi og beskæftigelse

Danmarks Naturfredningsforening har udgivet en folder "Sådan ligger landet" som i tal belyser den Danske industrilandbrugs betydning for Dansk Økonomi. Et par tal herfra viser at den samfundsmæssige nytte af industri er vildt overdrevet. Beskæftigelsen i det primære erhverv er faldet i de sidste 45 år fra 300.000 til 77.000 personer, hvor kun er 13000 er heltidsbeskæftiget. Jobs i slagterierne er faldet med 30% siden 2001, fordi flere svin sendes til Tyskland. Den samlede værdi af eksporten er nu 17 % mod 45 % i 1966 og det er på trods af at dansk svineproduktion har en af de laveste produktionsomkostninger i EU. I en periode, hvor landbruget blev industrialiseret, er den samfundsmæssige betydning faldet. De økologiske landbrug bidrager mere til samfundet med hensyn til jobs. Engelske undersøgelser har vist at beskæftigelsen er 32% højere indenfor økologi, samt har et bedre resultat på bundlinjen.

Spekulation i valuta og jordpriser har betydet, at erhvervet har gældsat sig med 350 mia. kr og nu er total afhængig af landbrugsstøtte fra EU. De samfundsmæssige omkostninger ved fejlinvesteringerne er høje, da banker kommer i vanskeligheder med det resultat, at øvrige borgere taber penge på deres investeringer. I sidste ende er det skatteborgene, som skal finansiere tabene. På den baggrund er landbrugets nettobidrag til statskassen i form af skatter næsten ikke eksisterende. Eksterne omkostninger som forurening af drikkevand, miljø og udslip af resistente bakterier og organismer, som truer vores helbred og sygehusvæsen fratrækkes ikke, når organisationerne praler med deres bidrag til samfundets økonomi.

Forsvinden af arbejdspladser i landbruget er også et globalt problem, som har kolossale miljømæssige og sociale konsekvenser især i lande i syd.

Det er ikke uvæsentligt at 60 % af befolkningerne i syd er beskæftiget i bæredygtigt jordbrug. Hvis industrialiseringen af landbruget fortsætter i samme tempo skal mere end

2 milliarder personer finde en ny beskæftigelse i slumkvarterene i overfyldte byer uden infrastruktur til at huse de ny borgere. Dertil kommer, at den overskydende arbejdskraft skal finde job i industrier, som udleder drivhusgasser. Industrilandbruget er derfor den største job ødelægger i verden og bidrager til at forstærke fattigdommen, idet lønpresset stiger, når de tidligere jordbrugere skal konkurrere på jobmarkedet.

Det bæredygtige landbrug

I mange samfund har man anvendt de gode fertile jordlodder til diversificeret jordbrug som omfatter frugtavl, grønsager samt kornafgrøder af mange forskellige varianter. De marginale arealer er anvendt til græsning af husdyr af forskellige arter lige fra geder til kvæg af oprindelige racer som er modstandsdygtige overfor sygdomme. Grise er anvendelige til at æde ukrudt og give gødning. Bedre udnyttelse af mindre jordlodder, tilførsel af organisk materiale der binder næringsstoffer, mindre erosion, lavere vandforbrug, samt kvælstof fiksering ved brug af forskellige afgrøder giver et diversificeret udbytte, som er mindre udsat for tørke. De oprindelige landbrug, som stadig praktiseres i mange lande i den tredje verden, er arbejdsintensive og generer et stor udbytte biologisk set, samt er en netto CO₂ optager. Ifølge FAO finders der 7600 racer af husdyr, hvoraf 1500 er truet med at uddø. Tabet af disse racer svarer til at miste en forsikring mod sygdomme. En FAO (UNICTAD) rapport har vist, at et traditionelt økologisk jordbrug i Afrika giver 40% højere udbytte end industrilandbruget. Hvis læser vil vide mere om udbytte fra traditionelt landbrug findes en række artikler på Organic Consumers Associations hjemmeside.

GMO Afgrøder

Da industrilandbruget fokus kun er rettet mod udbyttet af nogle få afgrøder som majs, korn, ris, kød, mælk og soja samt palmeolie, samt prisen på disse er det vigtigt at se på hvordan det er gået med GMO afgrøderne siden de blev indført. Det vist sig, at Roundup resistente GMO afgrøder er afhængig af enorme mængder af pesticider, hvilket har resulteret i, at optagelsen af næringsstoffer er halveret, samtidigt med at afgrøderne udsættes for 40 forskellige resistente plantesygdomme. Siden at GMO afgrøder blev indført i USA er forbruget af pesticider steget med mere end 200 %. Næringsudbyttet er faldet og omkostningerne er steget for den enkelte landmand. Dertil kommer at insektangrebene er øget efter at svalebestandene er kollapset. Hvis en planteavler bliver afhængig af Monsanto's produkter, kan vedkommende let komme i en gældsfælde. FOOD INC, som er en amerikansk dokumentarfilm har vist hvordan landmænd er kommet i et ulykkeligt afhængighedsforhold til agroindustrien, med det resultat, at de må gå fra landbrug og hjem på grund af patent retssager.

Biobrændstoffer

For at gøre situationen værre er det lykkes landbrugs lobbyen at få indført planøkonomiske krav om at biomasse skal anvendes til biobrændstoffer i transportsektoren. Rapporter fra OECD, FAO og IPCC har bevist, at dyrkning af biobrændsel både bidrager til højere fødevarerpriser og øger CO₂ udslippet væsentligt. For eksempel forbruger en tankfuld bio-ethanol det samme kvantum majs som et typisk Afrikansk barn spiser på et halvt år. Man regner med at 15 % af landbrugsjorden i EU skal anvendes til biobrændelsesafgrøder.

Greenpeace har i år belyst at biobrændselskravene i EU netop har ført til en øget import af klimaskadelige biodiesel fra Indonesiens oliepalmeplantager samt soja fra Brasilien på trods af løfter om indførelse af bæredygtighedskrav, der netop skulle undgå en sådan import. Dertil kommer, at biobrændsler er uøkonomiske og stærkt klima og miljøødelæggende p. g. a. rydning af græs og skovområder. Ifølge rapporten resulterer biodieselimporten til EU landene, at CO2 udslippet øges yderligere med mellem 313 og 646 millioner tons, svarende til at sætte mellem 14-29 millioner ekstra biler på vejene i forhold til at benytte fossile brændsler til at fremstille diesel. Dette tal kommer oven i landbrugets enorme drivhusgasudslip, som udgør op til 30 % af det totale globale udslip i verden. Alene klimaændringerne fra dette udslip truer fødevarer sikkerheden på grund af tørke som vi netop nu ser i Afrika i dette efterår. Desuden får de store industribrug problemer, når verden løber tør for fosfat om 60 år, samt at prisen på energi stiger.

En ting er sikkert, fødevarer priserne kommer til at stige voldsomt og det vil ramme især de fattige i Afrika og Asien.

Francois Dufour fra en fransk landbrugsorganisation udtalte den præcise formulering om den ulykkelige sammenhæng: *"Vores landbrug er ikke bæredygtigt. Vi kan ikke fortsætte med at importere gen modificerede sojabønner fra tidligere regnskovearealer i Brasilien for at fodre husdyr i EU hvorefter at dumpe varerne i udviklingslandene. På den måde tvinger vi brasilianerne til overudnyttelse af deres land, husdyrproducenterne i EU til at forurene samt at drive små bønder i Afrika fra deres jordlodder ud i fattigdom."*

Konklusionen må være, at det er industrilandbruget skyld, at fødevarer sikkerheden er truet på globalt plan, samt at der bliver øget fattigdom især i den tredje verden.

En alternativ vej

Landbruget påstår, at de producerer de varer, som forbrugeren vil have og til den rigtige pris. Den internationale konkurrence gør, at det ikke kan gøres bedre. Vi skal effektivisere og koncentrere produktionen for at kunne følge med på verdensmarkedet.

Det er her samfundet bør sige stop. Konsekvenserne for mennesker, dyr og samfundet er for høje og vi må alle acceptere at fødevarer bliver lidt dyrere. Dog vil det økologiske landbrug være i stand til at levere varen til en rimelig pris, når produktion og distribution bliver billigere.

Da vi også står med en fedmeepidemi og høj risiko for tarmkræft har sundhedsmyndigheder i England anbefalet at kødforbruget nedsættes ned fra ca. 280 gr til 90 gr pr dag pr. person. Det er udelukkende for helbredets skyld. Dertil kommer miljøgevinsten ved at kunne reducere landbrugsarealet, samt klimagevinsten ved at undgå ødelæggelse af regnskoven.

Desuden kan vi hæve kravene til dyrevelfærd og sundhed i anlæggene, samt støtte de mindre økologiske landbrug, så beskæftigelsen bevares inden for erhvervet. Det kræver fjernelse af EU støtteordninger til industrilandbrug, samt at omdirigere noget af midlerne til naturgenopretning og økologi. Der skal også sættes ind mod det enorme madspild, som kan være op til 35 % af alt mad produceret i Danmark. Mængderabatter bør forbydes ved lovgivning, samt at der indføres kød og fedtskat. Desuden skal alle krav om biobrændselstilsætning i benzin og diesel fjernes fra EU og Dansk lovgivning.

De folk, der vil klage over højere priser på visse fødevarer, som kød må tænke tilbage til en tid, hvor kød var et festmåltid og var noget man glædede sig til, når weekenden oprinder. Opfindsomhed med opskrifter og madkultur kan gøre ethvert bæredygtigt måltid spændende og ikke for kostbart. Det kræver tid og lyst til at lave mad i samtalekøkkenet.

I Danmark udgør madbudgettet kun 10% af en indkomst, mens det i en række sydeuropæiske lande er væsentlige højere, netop fordi mad spiller en stor rolle i kulturen.

Når man ser på at det økologiske landbrug har en væsentlig højere beskæftigelse samt har mulighed for at producere giftfrie kvalitets fødevarer til det internationale marked står vi med in vinder formular, hvor nye jobs i eksport erhverv går i hånd i hånd til at forbedre Danmarks økonomiske situation.

Selvfølgelig må man samfundsmæssigt kompensere folk, der kommer i klemme vid en sådan omstillingsproces. Alternativet til at føre en mere sund livsstil er gruopvækkende især for de fattige i Afrika, vores sundhed, natur og for verdens klima.